

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.656/2024/4.

A tanács tagjai:

Dr. Stark Marianna a tanács elnöke

Véghegy dr. Szabó Zsuzsanna előadó bíró

Dr. Dzsula Marianna bíró

Dr. Pataki Árpád bíró

Szolnokiné dr. Csernay Krisztina bíró

A felperes:

felperes (cím)

A felperes képviselője:

Dr. Fazekas Tamás ügyvéd (cím1)

Az alperes:

Ramocsaházai Közös Önkormányzati Hivatal (cím2)

Az alperes képviselője:

Dr. Teschmayer Gábor ügyvéd (cím3)

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.120/2023/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Nyíregyházi Törvényszék 12.P.20.977/2022/12.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal érintett rendelkezését hatályon kívül helyezi, e körben az elsőfokú bíróság ítéletét részben akként változtatja meg, hogy az alperest az elégtétel adására a jogerős ítéletben meghatározott jogsértésért kötelezi, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a részében helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 19.050 (tizenkilencezer-ötven) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetéke az állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2019. január 29. és 2019. október 7. között 10 alkalommal közérdekű adat kiadását kérte az alperestől. Az alpereshez névtelen bejelentés érkezett, amelyben a levél ismeretlen írója a felperes gondnokság alá helyezését kérte, egyúttal a levelet megküldte a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatalnak, a Belügyminisztériumnak és a Baktalórántházai Rendőrörsnek is. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Fehérgyarmati Járási Hivatalának Gyámügyi és Igazságügyi Osztálya (a továbbiakban: gyámhivatal) a névtelen bejelentés alapján indult eljárást a felperes meghallgatása után megszüntette. 2019. november 14-én az alperes jegyzője maga is kérelmet terjesztett a gyámhivatalnál, amelyben a felperes gondnokság alá helyezését kérte. A beadvány szerint a felperes számos bejelentést tett az alperes, dolgozói és a település lakói ellen, „egyértelműsíthető, hogy elmeműködésében zavarok vannak...[a] megnyilvánulásai és a perlekedési hajlama arra enged következtetni, hogy mentális zavara következtében az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan, teljeskörűen hiányzik, emiatt egyéni körülményére, valamint családi és társadalmi kapcsolataira tekintettel cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá helyezése indokolt.” A gyámhivatal az alperes kérelmére 2019. november 20-án a felperes gondnokság alá helyezése iránt az eljárást megindította, ennek során a felperest meghallgatta, majd elrendelte az elmeorvosi vizsgálatát. A 2019. december 19. napján elvégzett orvosszakértői vizsgálat alapján a szakértő a felperes gondnokság alá helyezését nem javasolta. A gyámhivatal 2020. január 9-én megszüntette a gondnokság alá helyezés iránti eljárást. A felperes rágalmozás vétsége miatt büntetőeljárást kezdeményezett az alperes jegyzővel szemben. A Fehérgyarmati Járásbíróság a 3.B.58/2020/4. számú – a Nyíregyházi Törvényszék 2.Bf.399/2020/6. számú végzésével helybenhagyott – végzésével az alperes jegyzőjét a vád alól felmentette.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[2] A felperes a keresetben az emberi méltósághoz és a jóhírnévhez fűződő személyiségi joga megsértésnek megállapítását kérte. A kereset szerint az alperes a személyiségi jogát azzal sértette meg, hogy ellene megfelelő ténybeli alap és vizsgálat nélkül cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá helyezés iránti eljárást kezdeményezett. Kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest nyilvánosságra hozható magánlevél útján a bocsánatkérésre és 500.000 forint sérelemdíj megfizetésére. A keresetet a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1), 2:43. § d) pontjára, 2:45. § (2) bekezdésére, a 2:51. § (1) bekezdésére, 2:52. § (1)-(3) bekezdéseire alapította.

[3] Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz és jóhírnévhez fűződő jogát azzal, hogy egy névtelen bejelentés alapján ellene megfelelő ténybeli alap és vizsgálat nélkül cselekvőképességet teljesen korlátozó gondokság alá helyezés iránti eljárást indított. Kötelezte az alperest, hogy az ítélet szerint megszövegezett magánlevélben kérjen bocsánatot a felperestől és fizessen meg 300.000 forint sérelemdíjat. Az ezt meghaladó keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság ítéletének – felülvizsgálat szempontjából jelentőséggel bíró – indokai szerint az alperes a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény (a továbbiakban: régi Panasz tv.) 2/A. § (3) bekezdése alapján az azonosíthatatlan személy által tett panasz, közérdekű bejelentés vizsgálatát köteles lett volt mellőzni, nem kezdeményezhette volna a felperes gondnokság alá helyezését. Az alperes a gyámhivatalnak küldött kérelemmel a felperes emberi méltóságát és jóhírnévét is megsértette, mert azt a valótlan tényt állította, hogy a felperes „elmeműködésében zavarok vannak” és az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége hiányzik. A jogsértés tényének megállapítása mellett az alperest a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontja alapján magánlevél útján történő bocsánatkérésre, továbbá a Ptk. 2:52. § (1)-(3) bekezdése alapján 300.000 forint sérelemdíj megfizetésére kötelezte.

[5] Az alperes fellebbezése és a felperes csatlakozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva azt állapította meg, hogy az alperes a felperes emberi méltósághoz és jóhírnévhez fűződő jogát – az általa indított jogszerű eljárások és egy névtelen bejelentés miatt – a megfelelő ténybeli alap és vizsgálat nélkül a cselekvőképességet teljesen korlátozó gondokság alá helyezés iránti eljárás kezdeményezésével sértette meg. Az alperes bocsánatkérésre kötelezését mellőzte, ehelyett az alperest elégtételadásként az ítélet jogsértést megállapító rendelkezésének magánlevél útján történő megküldésére kötelezte. A marasztalás összegét 500.000 forintra emelte fel, ezt meghaladóan az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezését helybenhagyta.

[6] A jogerős ítélet indokai szerint az alperes kirívóan súlyos eljárási jogszabálysértése a felperes keresetben megjelölt személyiségi jogainak sérelmével járt, ezért a személyiségi jogsértés tényének bírósági megállapítása az anyagi jogszabályoknak megfelelt. Az elkövetett jogsértésért azonban az alperes elégtételadásként bocsánatkérésre nem kötelezhető, mert valódi bünbánat és a sértett megkövetésére irányuló tényleges szándék a bíróság ítéletével nem kényszeríthető ki. A Kúria (Pfv.IV.21.435/2013/8., megjelent: BH2014.175., továbbá a Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.801/2007/7., Pfv.IV.22145/2011/5.) és a felsőbbbíróságok irányadó gyakorlata szerint az elégtételadás valós célja nem a jogsértő érzéseinek megváltoztatása, hanem a jogsértés megtörténtének tudatosítása azon személyekkel, akik a jogsértésről tudomást szereztek. Ez a cél olyan nyilatkozattal érhető el, amelyben az alperes – bocsánatkérés nélkül – a jogsértés megtörténtét elismeri. Ezért az elsőfokú bíróság által meghatározott bocsánatkérést tartalmazó elégtételadás helyett az alperes – az ítélet jogsértést megállapító rendelkezését tartalmazó – magánlevél útján történő elégtételt adására kötelezhető.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[7] A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Ebben – tartalma szerint – azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítélet elégtételadásra kötelező rendelkezését helyezze hatályon kívül és e körben az elsőfokú bíróság ítéletét hagyja helyben. Megsértett jogszabályként a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontját jelölte meg.

[8] A felülvizsgálati kérelem indokai szerint az alperest a keresetben olyan elégtétel adására kérte kötelezni, amelyből kitűnik, hogy elismeri a cselekményének jogsértő voltát, egyben kifejezésre juttatja a megbánását. Ebből következően a keresete bocsánatkérésre, a

megkövetés és a megbánás kifejezésére irányult. Önmagában a jogsértő meggyőződésének hiánya miatt az ilyen módon kifejezésre juttatott elégtételadás nem mellőzhető. A bocsánatkérésre kötelezésének nem feltétele, hogy a jogsértő erkölcsileg is elfogadja a jogerős ítéletben foglaltakat és azzal egyetértsen, érzelmileg azzal azonosuljon. Ezt a morális hiányt pótolja a jogerős ítélet marasztaló rendelkezése. A személyiségvédelem – ezen belül az elégtételadás – funkciója nem a jogsértő szubjektív, belső meggyőződésének kialakítása, hanem a közösségi és társadalmi morálnak megfelelő gesztus megadására kötelezés. Az említett elvárásnak a jogerős ítélet és az irányadó bírói gyakorlat (Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.801/2007/7., a Kúria Pfv.IV.22.145/2011/5., és Pfv.IV.21.435/2013/8.) sem felel meg, a Kúria Pfv.IV.22.145/2011/5. számú, úgynevezett rendőrképmás ügyben meghozott ítélete az adott ügyben egyébként sem alkalmazható. A Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontjának jogerős ítéletben foglalt értelmezése esetén a személyiségi jog megsértésének erkölcsi jóvátételt célzó jogkövetkezménye nem lenne kikényszeríthető, holott ez a szimbolikus cselekedet adhat alapot az elszenvedett sérelem helyrehozatalára és a sérelmet elszenvedő fél megbocsátására.

[9] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelemben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[10] A felperes felülvizsgálati kérelme alapos a következők szerint.

[11] A felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, hanem szigorú eljárási szabályok szerint lefolytatható rendkívüli perorvoslat, amelynek során a Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján kizárólag a felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben eltérő voltát.

[12] A Kúriának a felperes felülvizsgálati kérelme alapján abban kellett állást foglalni, hogy sérti-e a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontját a jogerős ítélet azon megállapítása, mely szerint a jogsértő alperes megfelelő elégtételadásként bocsánatkérést, sajnálkozást kifejező jognyilatkozat megtételére nem kötelezhető.

[13] A személyiségi jogok megsértésének objektív szankcióit a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) és a Ptk. szinte azonos tartalommal szabályozza. A személyhez fűződő jogok általános védelmét a régi Ptk. 75. § (1) bekezdése a következők szerint határozza meg: „a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.” A Ptk. 2:42. § (1)-(2) bekezdése hasonlóan fogalmaz: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való – bármilyen módon, illetve eszközzel történő – kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja. Az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.” A régi Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pontja szerint akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak. A régi Ptk. szabályozásához hasonlóan a személyiségi jog megsértése esetén a Ptk. alapján is igényelhető polgári jogi jogkövetkezményként elégtétel nyújtása. A Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontja szerint akit személyiségi jogában megsértenek, a jogsértés ténye alapján – az elévülési időn belül – az eset körülményeihez képest követelheti azt, hogy a jogsértő adjon megfelelő elégtételt, és ennek biztosítson saját költségén megfelelő nyilvánosságot.

[14] A Kúria a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Pfv.IV.21.435/2013/8. számú ítéletében a régi Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pontjára alapított igény elbírálása során a felvetett jogkérdésben már állást foglalt.

[15] A Kúria jelen ügyben ítélező tanácsa el kívánt térni a Kúria Pfv.IV.21.435/2013/8. számú közzétett határozatától, ezért a Bszi. 33. § (1) bekezdés b) pontjában biztosított jogkörében eljárva, a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja szerint előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő a jogegység érdekében.

[16] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 3/2024. Jogegységi határozata (Jpe.III.60.051/2023/11. szám) a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezésként megállapította, hogy személyhez fűződő jog (személyiségi jog) megsértésének megállapítása esetén a jogsértő természetes személy és a jogi személy elégtételadásként kötelezhető olyan nyilatkozat megtételére, amelyben bocsánatkérését, sajnálkozását fejezi ki. A Kúria P.IV. számú tanácsa a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Pfv.21.435/2013/8. számú határozattól eltérhet, amely határozat és a hasonló tartalmú határozatai a továbbiakban kötelező erejüként nem hivatkozhatók.

[17] A 3/2024. Jogegységi határozat indokai szerint a régi Ptk. és a Ptk. idézett rendelkezései két szempontból is általános kötelezettséget határoznak meg: egyrészt a védelem körét nem szűkítik le, hanem valamennyi személyiségi jogsérelemmel szemben védelmet nyújtanak; másrészt nemcsak egyes személyeket, hanem mindenkit terhel a személyhez fűződő jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége. A személyiségi jogi jogviszonyok tehát abszolút szerkezetűek: mindenki köteles ezeket a jogokat tiszteletben tartani, korlátozásuk vagy megsértésük esetén a jogosultnak a jogsértővel szemben követelése keletkezik és a jogviszony relatívvá válik. Ebből következik, hogy a megvalósított jogsértésért az elkövető jogalanyiságától és az érvényesíteni kívánt szankció típusától függetlenül felel: mind a természetes személy, mind a jogi személy felelősségre vonható. Az objektív személyiségvédelmi eszközök érvényesíthetőségét a jogsértés ténye önmagában – a sérelem okozójának felróhatóságától függetlenül – megalapozza. Ilyen személyiségvédelmi eszköz az elégtétel adására kötelezés is, amelyet a régi Ptk. és a Ptk. is hasonlóan szabályoz.

[18] A Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontja alapján igényelhető elégtételadás mint eszmei jóvátétel hatékonysága attól függ, hogy milyen tudati hatás kiváltására alkalmas. A szankcióhoz többletként járulhat az elégtételnek megfelelő nyilvánosság biztosításáról való gondoskodás. Az elégtétel adása a régi Ptk. megfogalmazása alapján történhet nyilatkozattal vagy más megfelelő módon. Figyelemmel arra, hogy a személyiségi jog sérelmét többnyire mások tudattartalmának a befolyásolása jelenti, a régi Ptk. alkalmazása során követett joggyakorlat szerint általában olyan tartalmú nyilatkozat közzététele követelhető, amely a jogsértés megtörténtét tudatosítja azzal a személyi körrel, amely előtt őt sérelem érte (Legfelsőbb Bíróság Pfv.20.419/2006.). Az elégtételadás tehát akkor tölti be rendeltetését, ha a jogsértéshez hasonló nyilvánosságot kap, a bocsánatkérés, sajnálkozás kifejezése pedig azt kompenzálja, hogy a megsértett személyről a jogsértés folytán nem a valós tények alapján formált véleményt a nyilvánosság. Az elégtételadás a Ptk. talaján kialakult bírói gyakorlat alapján is történhet nyilatkozat közzététele való kötelezéssel. A Kúria BHGY-ban közzétett határozatai között is találhatók olyan döntések, amelyekben természetes személy (Pfv.20.136/2019/4.) vagy jogi személy (Pfv.21.311/2018/11., Pfv.21.609/2017/3., Pfv.22.098/2016/6.) jogsértőnek magánlevél formájában kellett bocsánatot, elnézést kérnie a felperestől. Az elégtételadásra kötelezéssel kapcsolatos bírósági gyakorlat alapján látható, hogy a Kúriának a Pfv.21.435/2013/8. számú határozatban kifejtett álláspontja nem vált országosan elfogadottá, továbbá utóbb a Kúria több határozatában is eltérő álláspontra helyezkedett. Ezt az álláspontot támasztja alá az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése, amely szerint „[a] törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető

jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.” E szabály a jogi személyek alapjogi jogképességét ismeri el amellet, hogy terhelik őket az ezzel kapcsolatos kötelezettségek is, így az Alaptörvény által támogatottan is kötelezettségük keletkezhet személyhez fűződő jog megsértése esetén elégtételadásra.

[19] A fentiek alapján a Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy a bíróságoknak nem kell vizsgálniuk a jogsértő saját cselekedetéhez való viszonyulását, az elégtételadásra kötelezés szempontjából nem bír relevanciával az, hogy tettét megbánta-e vagy sem, e szankció alkalmazásakor a sértett tudattartalmának van jelentősége. Mivel a kifejtettek szerint a jogsértő szubjektív érzete, érzelmi viszonyulása közömbös az elégtételadásra kötelezés szempontjából, annak sincs akadálya, hogy a jogi személy jogsértő képviselője útján megtett nyilatkozatban a sértettől bocsánatot kérjen, kifejezze sajnálkozását.

[20] Jelen ügyben ezért nem helytálló a másodfokú bíróság azon megállapítása, miszerint elégtételadásként bocsánatkérést vagy ehhez hasonló egyéb nyilatkozat megtételére az alperes azért nem kötelezhető, mert az alperes „valódi bűnbánata” nem kikényszeríthető. A jogerős ítélet indokaival szemben elégtételadásként a jogsértő bocsánatkérésre kötelezésének funkciója nem az alperes „érzéseinek megváltoztatása”, hanem a személyiségi jogsérelem kompenzálása, a sérelmet elszenvedő számára az eszmei jóvátétel nyújtása.

[21] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet sérti a Ptk. a 2:51. § (1) bekezdés c) pontját, ezért a jogerős ítélet elégtételadással összefüggő rendelkezéseit a Pp. 424. § (3) bekezdése szerint hatályon kívül helyezte. E körben a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben akként változtatta meg, hogy az alperes a jogerős ítéletben meghatározott jogsértésért köteles az elégtétel nyújtására. A magánlevél útján történő, az elkövetett jogsértésért sajnálkozást kifejező elégtétel nyújtására kötelező rendelkezését helybenhagyta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[22] 2013. évi V. törvény 2:51. § (1) bekezdés c) pont
3/2024. Jogegységi határozat

A döntés elvi tartalma

[23] A személyiségi jog megsértésének jogkövetkezményeként az elégtételadásra kötelezés szempontjából nem bír relevanciával az, hogy a jogsértő a tettét megbánta-e vagy sem. E szankció alkalmazásakor a sérelmet szenvedő fél tudattartalmának van jelentősége. Mivel a jogsértő szubjektív érzete, érzelmi viszonyulása közömbös az elégtételadásra kötelezés szempontjából, ezért annak sincs akadálya, hogy a jogsértő nyilatkozatban a sértettől bocsánatot kérjen, kifejezze sajnálkozását.

Záró rész

[24] A Kúria a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárás során pervesztes alperest kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárási költségek megfizetésére. A felülvizsgálati eljárás során felmerült költség összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése és a 4/A. §-a alapján 5 munkaóra felszámításával határozta meg.

[25] Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján illetékmentes, ezért a felperes által le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam terhén marad.

[26] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján – kérelmére – tárgyaláson bírálta el.

[27] E határozat ellen a felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja zárja ki.

Budapest, 2024. október 9.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Pataki Árpád s.k. bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró